॥ શ્રી મહાવીરાય નમઃ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બે વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી ભીમશી છાડવા ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ

Website : www.jainshikshan.org **E mail :** jainshikshanboard@gmail. com

૧૧ જાન્યુઆરી ૨૦૨૬ મહિલા મંડળ કુલ ગુણ : ૧૦૦

સૂચના : ૧) જે પ્રમાણે સવાલ પૂછ્યા હોય તે જ પ્રમાણે જવાબ લખવા. વાર્તા કે થોકડાના લાંબા જવાબ લખવા નહિ.

૨) આપના જવાબ પેપરમાં આપે ઓપન બુક આપી છે કે રેગ્યુલર તે ખાસ લખજો. જેમણે નહીં લખ્યું હોય તેમનો નંબર આવશે તો પણ નંબર આપવામાં નહીં આવે.

શ્રેણી – ૨૪

STUDENT NAME		ROLL NO.	
DATE OF BIRTH		MOBILE NO.	
OPEN /REGULAR		WRITER YES/NO	
SANGH NAME		SUPARVISOR SIGN	
MAHILA MANDAL		TOTAL MARKS	

(૨૦)

પ્ર.૧ (અ) સામાયિક–પ્રતિક્રમણના આધારે લખો. (૧૦)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો. (૫)

૧. કરણ કોને કહે છે? **કરણ એટલે ક્રિયાનું સાધન અથવા હેતુ.**

૨. કયા જીવોને મારવામાં વધુ પાપ છે? શા માટે?

ત્રસ જીવોને કારણ કે તેઓમાં સ્થાવર જીવો કરતા પ્રાણ, યોગ, ઈન્દ્રિય વગેરે વધારે હોય છે.

૩. બાર દેવલોકના કુલ વિમાન કેટલા છે? **બાર દેવલોકના કુલ વિમાન ૮૪,૯૬,૭૦૦ છે.**

૪. વંદના કેવી રીતે કરવી જોઈએ? **વંદના શુદ્ધ ભાવે વિધિ સહિત કરવી જોઈએ.**

૫. આંક્ડામાં જવાબ લખો. સાધુની ભાવના **૨૫** ૧૨ વ્રતના કુલ અતિચાર **૭૫**

પ્રવચન માતા **૮** પાંચમા વ્રતની કોટિ **૩**

(૨) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખી તે કયા પાઠમાં છે? તે લખો. (૩)

૧. પીઢ **બાજોઠ, પાટલા આદિ** **પ્રતિક્રમણના બારમા વ્રતમાં**

૨. પૈશુન્ય **ચાડી–ચુગલ** **અઢાર પાપસ્થાનના પાઠમાં**

૩. અભગ્ગો **ભાંગે નહિ** **સામાયિકના ચોથા પાઠમાં**

(૩) ૨૫ મિથ્યાત્વના આધારે લખો. (૨)

૧. ચંદ્રપ્રભુના ફોટોની પૂજા કરી હોય **લોકોત્તર મિથ્યાત્વ**

૨. પ્રતિક્રમણની શું જરૂર છે? ભાવ પ્રતિક્રમણ કરી લેવાનું. **અકિરિયા મિથ્યાત્વ**

૩. અમે તો સર્વ ધર્મ સમભાવમાં માનીએ છીએ. **અણાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ**

૪. જીવને શરીર વ્યાપી નહિ દીવાની જ્યોત જેટલો જ માને. **જિન માર્ગથી ઓછું પ્રરૂપે તે મિથ્યાત્વ.**

(આ) આવશ્યક સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માંગ્યા પ્રમાણે લખો. (૧૦)

૧. સંક્ષેપમાં પ્રતિક્રમણ કોને કહેવાય?

આત્માના દોષજન્ય મલિન ભાવોથી પાછા ફરીને શુભભાવો કે શુદ્ધ ભાવોમાં લીન–તલ્લીન બની જવું.

૨. શુદ્ધ ભાવથી પ્રતિક્રમણ કરનાર સાધક કયા માર્ગની શુદ્ધિ કરે છે?

શ્રદ્ધા, પ્રરૂપણા અને સ્પર્શનારૂપ આરાધનાના માર્ગની.

૩. ઋષભદેવ સ્વામીના શાસનમાં પ્રતિક્રમણ કેવું બતાવ્યું છે? **ધ્રુવ પ્રતિક્રમણ કલ્પ.**

૪. કાયોત્સર્ગ શેની ઉત્તમ સાધના છે? **લક્ષ્યની સિદ્ધિ માટે.**

૫. વિનય એટલે શું? **ગુર્વાદિકોની સમક્ષ વિનયપૂર્વક નમસ્કાર કરીને પચ્ચકખાણનો સ્વીકાર કરવો.**

૬. નિર્વિકૃતિકમાં શેનો ત્યાગ છે? **ઘી આદિ યુક્ત ગરિષ્ટ ભોજનનો ત્યાગ છે.**

૭. અવ્રતનું પ્રતિક્રમણ કયા ગુણસ્થાને થાય છે? બે શબ્દમાં લખો. **પાંચમા, છટ્ઠા.**

૮. પ્રતિક્રમણના બે ભેદના નામ લખો. **દ્રવ્ય પ્રતિક્રમણ, ભાવ પ્રતિક્રમણ.**

૯. ભાવ વ્રણ કોને કહેવાય? **ચારિત્રમાં અતિચારના સેવનથી ઘાવ પડે તે.**

૧૦. પ્રહર કોને કહે છે? **દિવસના ચોથા ભાગને એક પ્રહર કહે છે.**

(૨૦)

પ્ર.૨ (અ) સમવાયાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ બે શબ્દમાં લખો. (૧૦)

૧. અગિયારમા અધ્યયનનું નામ શું છે? બારમા અધ્યયનમાં કેટલી ગાથા છે? **માર્ગ, ૨૨**

૨. દ્રવ્યના ખાવા–પીવાથી શું થાય તે દ્રવ્ય સમાધિ છે? **શાંતિ, સંતોષ**

૩. દ્રવ્ય માર્ગ કયા છે? **આકાશમાર્ગ, જલમાર્ગ**

૪. શેના વિનાનો વિનય મોક્ષ સાધક નથી? **સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન**

૫. સાંખ્યદર્શન કોને સ્વીકારે છે? તે કયા વાદને માને છે? **આત્મા, અક્રિયાવાદ**

૬. જીવહિંસા શેની પરંપરાને વધારે છે? **જન્મ, મરણ**

૭. આહાર–પાણીના ભોગવટામાં શું નથી કરવાનું? **રાગ–દ્વેષ**

૮. સમાધિ, અસમાધિસ્થાનનું નિરૂપણ કયા સૂત્રમાં છે? **દશવૈકાલિક, દશાશ્રુતસ્કંધ**

૯. શું છોડીને શુદ્ધ સંયમનું પાલન કરવાનું છે? **અસંયમી જીવન, દેહાધ્યાસ**

૧૦. દરેક જીવ શેને ઈચ્છે છે? **સુખ, જીવન**

(આ) ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (૧૦)

૧. ભાવશસ્ત્રથી શું થાય છે? **આત્મગુણોની ઘાત થાય છે.**

૨. અદ્ધા પ્રત્યાખ્યાનમાં શું કરવામાં આવે છે? **પોરસી, બે પોરસી, માસક્ષમણ, અર્ધ માસક્ષમણ.**

૩. હરિવર્ષના યુગલિકનું નામ શું હતું? **હરિ, હરિણી.**

૪. જ્ઞાનવૃદ્ધિમાં સાધકતમ કારણ શું છે? **નક્ષત્રનો સંયોગ.**

૫. આભિયોગિક કઈ જાતિના દેવો છે? **વ્યંતર દેવો**

૬. છદ્મસ્થ જીવ જે જાણતા નથી તેમાં અરૂપી દ્રવ્યના નામ લખો.

ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય, શરીર મુક્ત જીવ.

૭. મૃત વ્યક્તિની પાછળ કયું દાન અપાય? એક શબ્દમાં લખો. **કારુણ્ય દાન.**

૮. પ્રતિપૃચ્છા સમાચારી એટલે શું? **બીજાના કામ માટે આચાર્યને વિશેષરૂપે પૂછવું.**

૯. નિષ્ક્રમણ કોને કહે છે? **પ્રવ્રજિત થવાનો યોગ મળવો.**

૧૦. વત્સાનુબંધી એટલે શું? **પુત્રસ્નેહથી પુત્ર માટે પુત્ર સાથે દીક્ષા લેવી.**

(૧૦)

પ્ર. ૩ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે કૌંસમાં આપેલા આંકડા પ્રમાણે લખો.

૧. સાગરપુત્રને સુકુમાલિકાના હાથનો સ્પર્શ કેવો લાગ્યો? (૬)

તલવાર, શસ્ત્ર, અગ્નિ, મારક, દાહક, અનિષ્ટ

૨. બ્રાહ્મણ પત્નીના નામ લખો. (૩) **નાગશ્રી, ભૂતશ્રી, યક્ષશ્રી**

૩. પાંચે પાંડવોએ કયું તપ કર્યું? (૫) **છટ્ઠ, અટ્ઠમ, ચોલા, માસક્ષમણ, અર્ધમાસક્ષમણ**

૪. દ્રુપદ રાજાએ દ્રૌપદીને દહેજમાં શું આપ્યું? (૪) **હિરણ્ય, સોનું, રૂપું, દાસીઓ**

૫. કૃષ્ણ વાસુદેવ શું જમીનદોસ્ત કરવા લાગ્યા? (૨) **દરવાજા, શ્રેષ્ઠ મહેલ**

(૨૦)

પ્ર.૪ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૧૫)

૧. ણત્થિ **ચરિત્તં સમ્મત્તવિહૂણં, દંસણે ઉ ભઈયવ્વં ।**

સમ્મત્ત ચરિત્તાઈ જુગવં, પુવ્વં વા સમ્મત્તં ॥

અર્થ : સમ્યક્ત્વ વિના ચારિત્ર હોતું નથી. સમ્યક્ત્વમાં ચારિત્રની ભજના છે. સમ્યક્ત્વ અને ચારિત્ર એક

સાથે પણ હોઇ શકે છે અને પહેલા સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થાય અને પછી ચારિત્ર પ્રાપ્ત થાય તેમ પણ બની શકે છે.

૨. એયં **પંચવિહં ણાણં, દવ્વાણ ય ગુણાણ ય ।**

પજ્જવાણં ચ સવ્વેસિં, ણાણં ણાણીહિં **દેસિયં ॥**

અર્થ : આ પાંચ પ્રકારનું જ્ઞાન અને સર્વ દ્રવ્ય, ગુણ અને તેની સમસ્ત પર્યાયોનું જ્ઞાન જ્ઞાનીનું પુરુષો દ્વારા નિરૂપિત છે.

૩. મોક્ખ **મગ્ગગઈ તચ્ચં, સુણેહ જિણભાસિયં ।**

ચઉ કારણસંજુત્તં, ણાણદંસણ લક્ખણં ॥

અર્થ : જિનેશ્વર દ્વારા કથિત સમ્યક્ જ્ઞાન આદિ ચાર કારણોથી યુક્ત અને જ્ઞાન–દર્શન આ બે લક્ષણ સ્વરૂપ મોક્ષમાર્ગની યથાર્થ ગતિને તમે સાંભળો.

૪. તવો **ય દુવિહો વુત્તો, બાહિરબ્ભંતરો તહા ।**

બાહિરો છવ્વિહો વુત્તો, એવમબ્ભતંરો તવો ॥

અર્થ : તપના બે પ્રકાર કહ્યા છે. બાહ્ય તપ અને આભ્યંતર તપ. બાહ્ય તપના છ પ્રકાર છે અને તે જ રીતે આભ્યંતર તપના પણ છ પ્રકાર છે.

૫. એગેણ **અણેગાઈ પયાઈ, જે પસરઈ ઉ સમત્તં ।**

ઉદએવ્વ તેલ્લબિંદૂ, સે બિયરુઈ ત્તિ નાયવ્વો ॥

અર્થ : પાણીમાં પડેલા તેલના બિંદુની જેમ જે સમ્યક્ત્વ એક પદથી અનેક પદમાં ફેલાઈ જાય તે બીજ રુચિ છે, તેમ જાણવું.

(૨) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરો. **(૩)**

૧. ભૂયત્થે **ણાહિગયા, જીવાજીવા ય પુણ્ણપાવં ચ ।**

સસમ્મઈયાસવ સંવરો ય, રોએઈ ઉ ણિસગ્ગો ॥

૨. તહિયાણ **તુ ભાવાણં, સબ્ભાવે ઉવએસણં ।**

ભાવેણ સદ્દહંતસ્સ, સમ્મત્તં તં વિયાહિયં ॥

(૩) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક શબ્દમાં આપો. **(૨)**

૧. જીવનું લક્ષણ શું છે? **ઉપયોગ** ૨. નિષ્કાંક્ષા શેના ગુણરૂપ છે? **અંતરંગ**

૩. પર્યાય કેવી છે? **ક્ષણિક** ૪. સમ્યક્ત્વમાં શેની ભજના છે? **ચારિત્ર**

(૨૦)

પ્ર. ૫ ૨૩ પદવીના આધારે લખો.

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં લખો. (૧૬)

૧. સ્ત્રીરત્ન, છત્રરત્ન, વાર્ધિકરત્ન અને મણિરત્નની અવગાહના લખો.

અવગાહના – સ્ત્રીરત્ન – ચક્રવર્તીથી ચાર આંગુલ નીચી હોય. છત્રરત્ન – એક ધનુષ પ્રમાણ હોય. વાર્ધિક રત્ન – ચક્રવર્તીની અવગાહના પ્રમાણે હોય. મણિરત્ન – ૪ આંગુલ લાંબું, ૨ આંગુલ પહોળું, ત્રણ ખૂણા હોય.

૨. નવ ઉત્તમ પદવીમાં ૬૩ શલાકા પુરુષ કયા છે? એમાંથી ત્રણ અજ્ઞાનમાં કઈ પદવી લાભે?

તીર્થંકરની પદવી, ચક્રવર્તીની પદવી, વાસુદેવની પદવી, બળદેવની પદવી. ત્રણ અજ્ઞાનમાં બે પદવી લાભે. ચક્રવર્તી, વાસુદેવ.

૩. એકાંત સમકિતદષ્ટિ અને એકાંત મિથાદષ્ટિમાં કેટલી અને કઈ પદવી લાભે?

એકાંત સમકિતદષ્ટિ ૫ પદવી તે સમકિત, તીર્થંકર, ચક્રવર્તી, વાસુદેવ, બળદેવ.

એકાંત મિથ્યાદષ્ટિમાં ૮ ૭ એકેન્દ્રિય રત્ન, સ્ત્રીરત્ન.

૪. વાસુદેવના સાત રત્નના નામ લખો. આ સાત રત્ન શેને અધિષ્ઠિત છે?

પંચજન્ય શંખ, સુદર્શન ચક્ર, કૌમુદિકી ગદા, શાંર્ઙ્ગ ધનુષ, નંદન ખડગ, કૌસ્તુભ મણિ, વનમાળા. દેવ.

૫. કઈ ભૌતિક પદવી શ્રેષ્ઠ છે? તે શું પ્રાપ્ત કરાવે છે? શા માટે? તે જાણીને આપણે શું ન કરવું જોઈએ?

ચક્રવર્તી, વાસુદેવ. નરકગતિ. રિદ્ધિ, સિદ્ધિ અને સમૃદ્ધિના ભોગવટાને કારણે. સંયમ અને તપનું ફળ ન માંગવું જોઇએ.

૬. વિજયના દેવ કેટલી પદવી પામે? પંચેન્દ્રિય રત્નમાં ઉત્પન્ન થાય કે નહિ? શા માટે?

આઠ ઉત્તમ પદવી વાસુદેવ સિવાય. ન થાય કારણ કે એકવાર અનુત્તર વિમાનમાં ગયેલો જીવ પોતાના શેષ ભવભ્રમણમાં કર્મભૂમિના મનુષ્ય અને વૈમાનિક જાતિના દેવ થાય છે. પંચેન્દ્રિય રત્ન મરીને નરકમાં જાય છે.

૭. ઉર્ધ્વલોકમાં કેટલી પદવી લાભે? કઈ કઈ? કઈ અપેક્ષાએ?

૫, કેવળી – કેવળ સમુદ્ઘાત અપેક્ષા, સાધુ – જંઘાચરણ, વિદ્યાચરણની અપેક્ષા, શ્રાવક – તિર્યંચ અપેક્ષા, સમકિત અને માંડલિક – બંને સાહરણ અપેક્ષા.

૮. માખી અને નક્ષત્રમાં કેટલી અને કઈ પદવીનો જાય?

માખીમાં ૯ પદવીનો જાય. સાત એકેન્દ્રિય રત્ન, માંડલિક, સમકિતી.

નક્ષત્રમાં ૨ પદવીનો જાય. સમકિતી, માંડલિક.

(૨) મને ઓળખો. **(૪)**

૧. હું નાવ માફક કામ કરું છું. **ચર્મરત્ન**

૨. અમારી પાસે માત્ર સ્પર્શનેન્દ્રિય હોય છે. **સાત એકેન્દ્રિય રત્ન**

૩. અમારામાં બે પદવી લાભે. **ભવધારિણી ઔદારિક ઉત. અવગાહના, સાત કર્મ વેદક, તિર્યંચાણી**

૪. અમારી પદવી એકસાથે એક ક્ષેત્રમાં ન હોય. **ચક્રવર્તી, વાસુદેવ**

(૧૦)

પ્ર. ૬ કોઠો બનાવીને માર્ગણા લખો.

માર્ગણા	ના.	તિ.	મનુ.	દેવ	કુલ ભેદ
૧. મિશ્રદૃષ્ટિ ગર્ભજમાં	૦	૫	૧૫	૦	૨૦
૨. ત્રસ વૈક્રિય મિશ્ર	૧૪	૫	૧૫	૧૮૪	૨૧૮
૩. મનુષ્યની આગતિ નોગર્ભજમાં	૬	૩૦	૧૦૧	૯૯	૨૩૬
૪. નોગર્ભજ અભાષક સમ્યગ્દૃષ્ટિમાં	૬	૮	૦	૮૧	૯૫
૫. મિથ્યાત્વી વૈક્રિય મિશ્રયોગીમા	૧૪	૬	૧૫	૧૭૯	૨૧૪
૬. પ્રત્યેક શરીરી નોગર્ભજ મરનારમાં	૭	૩૪	૧૦૧	૯૯	૨૪૧
૭. એકાંત મિથ્યાદૃષ્ટિ મરવાવાળામાં	૦	૩૦	૧૫૭	૧૮	૨૦૫
૮. પ્રત્યેક શરીરી પર્યાપ્તામાં	૭	૨૨	૧૦૧	૯૯	૨૨૯
૯. તિર્યક્ ચક્ષુન્દ્રિય અપર્યાપ્તામાં	૦	૧૧	૨૦૨	૩૬	૨૪૯
૧૦. વૈક્રિય મિથ્યાત્વીમાં	૧૪	૬	૧૫	૧૮૮	૨૨૩

જય – જિનેન્દ્ર

- ❋ PLEASE CONATACT DSB HELPLINE NO. 9702277914 FOR FREE ONLINE SHRENI CLASSES.
- ❋ NEXT CLASS STARTS FEBRUARY 2ND/3RD MONDAY AND TUESDAY.
- ❋ TO JOIN OUR TELEGRAM GROUP. CONTACT DSB HELPLINE NO. 9702277914.
- ❋ FOR BOOKS AND EXAM REGISTRATION.